

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. v. Causarum comparatio inter se.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

138 Philosophiæ Peripat. Lib.II.Disp.II.

huius individui oritur à diuina determinatione, per accidens erit quod Deus determinet ad productionem vnius magis quam alterius.

Resp. negando hanc sequelam, quia nihil potest sine miraculo seipsum reproducere, vel causas à quibus est productum, vel res simul corruptas; quia Deus sine miraculo non potest determinare ad res illas producendas, vt dicitur infra cum agam de determinatione ad individuum.

Secunda obiectio.

Obiicitur secundò, hinc saltem sequi, quod causa qualibet est causa per accidens, quia cuiuslibet causæ per accidens est quod hunc, & non alium effectum producat; neque illa magis necessaria est, quam altera. Deinde omnis effectus determinatus exigit causam determinatam.

Respondéo, causam per accidens esse illam, quæ non influit in effectum, vel ad illum non ordinatur; & sic causæ licet determinatos non habeant effectus, sunt tamen causæ per se. Determinati effectus causas habent determinatas, ita vt fiant ab hac potius quam ab alia; sed non habent ita causas determinatas vt non possint fieri ab alia.

Tertia obiectio.

Obiicitur tertid. Non potest eadem actio esse nisi ab hoc numero agente: ergo neque hic effectus potest esse nisi ab hac causa.

Resp. verissimum esse, quod omnis causalitas ita pendet ab vna causa, vt ne diuinitus quidem possit pendere ab alia: v.g. hæc actio, quæ est ab hoc agente, non potest esse ab alio agente. Ratio est, quia id quod est essentialiter dependentia ab hoc agente, non potest pendere ab alio: sed hæc actio est essentialiter dependentia ab hoc agente: ergo hæc actio non potest ab alio agente pendere. Probat minor, quia id quod immediate per seipsum pendet ab hoc agente, est essentialiter dependentia ab hoc agente: actio immediate per seipsum pendet ab hoc agente: ergo est essentialiter dependentia ab hoc agente. Maior euidenter est, quia quod non pendet essentialiter ab hoc agente, sed pendere ab alio potest, debet per aliquid à se distinctum determinari ad hoc agens potius quam ad aliud: ergo quod pendet immediate, pendet essentialiter. Hinc ergo patet disparitas inter causalitatem & effectum, quia causalitas pendet immediate per seipsum, ideoque pendet omnino essentialiter: effectus autem non pendet immediate per seipsum, ideo non pendet essentialiter ab hac causa.

SECTIO V.

Causarum comparatio inter se.

Prima comparatio.

Multiplex inter causas potest institui comparatio: primò secundum rationem prioritatis in causando, sicque inquiri potest, cuius causæ prior sit causalitas; causam verò efficientem & finalem certum est causate simul, quia eadem actio est causalitas vtriusque: causalitas quoque materiæ prior est quam causalitas formæ, cum existentia formæ præsupponat existentiam materiæ, quia ex nihilo nihil fieri potest à causis creatis.

Secunda comparatio.

Secundò comparantur secundum ordinem perfectionis, idest, quænam sit causa reliquis perfectior. Paucis dico, causam efficientem absolute loquendo esse perfectiorem cæteris in ratione causando, quia illa sola propriè producit, reliquæ vel alliciunt, vel recipiunt, vel informant; quod non est producere. Forma substantialis est causa nobi-

Alior, quam materia, cum causet per modum actus, sicque ordo inter causas erit vt efficiens finalis, finalis formalem; formalis materiam superet; forma enim dicit in causando esse incompletum, quod finis non dicit.

Tertia comparatio.

Tertid comparantur secundum connexionem; dubitatur enim, an vna causa possit causare sine aliis omnibus. Certum verò est, quod efficiens per se causare non potest sine fine, quia nihil agit temerè: neque finis causat sine efficiente, cum causatio eius sit actio ad quam excitat. Materia non potest causare sine efficiente, forma & sine; nec forma causat sine materia, sine ac efficiente, quia causant per vniorem quæ sit ab agente propter finem. Denique causa efficiens & finalis causare possunt sine materia & forma, quia Deus creat Angelum propter finem.

Quarta comparatio.

Quartò comparantur secundum rationem primi & ultimi, quia dubitatur vtum dari possit in causis processus in infinitum, an verò setur necessitas aliqua prima, & aliqua vltima. De qua difficultate dicitur tractatu 2.

Quinta comparatio.

Quintò comparantur secundum causalitatem, & queritur vtum causæ sint sibi mutuo causæ tum in eodem, tum in diuerso genere causæ: quæ duo disputare hoc loco placet.

§. I.

Vtrum causæ possint esse sibi mutuo causæ in eodem genere.

Certum est, non posse aliquid esse causam formalem suæ causæ formalis, quia forma est causa formalis compositi; compositum verò non est causa formalis suæ formæ. De aliis causis controuersia esse potest, præsertim de efficientibus, vtum possit aliqua causa efficiens produci efficienter ab eo effectui, quem producit. Ignis A, v.g. primò produci ab igne B, & eum producere: quantitas vna sustentare quantitatem à qua sustentatur.

Conclusio negatiua.

Dico primò, implicare contradictionem vt causæ physice influentes sint sibi mutuo causæ quoad primum esse in eodem genere causæ. Ita cum Aristotele communiter censent Doctores postea citandi: repugnant autem Thomistæ, sed immeritò.

Triplex probatio.

Ratio enim est primò, quia implicat omnino, vt aliqua causa præsupponat seipsum, idest sit prior seipsa, hoc autem sequeretur, si causæ sibi essent mutuo causæ in eodem genere. Quod probatur. Omnis effectus præsupponit causam suæ causæ: sed si causæ sibi sint inuicem causæ in eodem genere effectus, esset causa suæ causæ: ergo effectus præsupponet seipsum. Probat maior. Non potest præsupponi causa posita in esse, & non præsupponi eius causa; sed effectus præsupponit suam causam: ergo præsupponit causam suæ causæ, idest seipsum. Deinde quod est causa causæ, causa etiam est causati; nam auus v.g. qui est causa tui patris, tui etiam est causa: sed effectus causa esset suæ causæ: ergo seipsum etiam causaret. Præterea si effectus sit causa suæ causæ, illa causa præsupponet suam causalitatem, quæ constituitur in esse causæ: hoc autem absurdum est, quia omnis causa est prior suæ causalitate: ergo causæ non possunt esse sibi mutuo causæ. Probat maior. Omnis effectus præsupponit causalitatem, quæ facta est sua causâ: sed causalitas, quæ facta est sua causa, est ipsa causalitas alterius vt causantis ergo

Quæst. I. Sect. V. de Causis in communi. 139

ergo supponit suam causalitatem, cum supponat suam causam, & consequenter causalitatem quâ illa facta est.

Denique implicat ut aliquid prius habeat esse virtuale, in quo contineat effectum, quàm suum esse formale: sed hoc eueniret. Quod probō. In illo priori naturâ, quo licet dicere, *causa est prior effectui*, causa hæc habet esse virtuale, in quo continet effectum; & non habet esse formale in se, quia nulla res habet esse formale in se nisi illud acceperit à causa; sed in illo instanti naturâ non accipit illud à causa, quia illa nondum est: ergo non habet esse formale in se ipsa.

Prima obiectio.

Obiicitur primò. Tunc non est contradictio, quando aliquid est prius se ipso sub diuerso respectu; omnis enim contradictio est negatio & affirmatio eiusdem secundum idem: sed si causa se mutuo causent, idem erit prius seipso sub diuerso respectu; nam erit prius ut causa, & posterius sub ratione effectus: ergo possunt sine ulla contradictione causæ sibi esse mutuo causæ in eodem genere.

Respondeo negando minorem; si enim causæ se mutuo causent, idem erit prius seipso sub eodem respectu. Quod probō. Tunc aliquid prius est seipso sub eodem respectu, quando sub conceptu effectus est prior seipso sub conceptu effectus: sed effectus erit prior seipso sub conceptu effectus, quia ut est effectus, præsupponit suam causam, & causam suæ causæ productam, id est seipsum sub conceptu effectus: ergo idem sub conceptu effectus præsupponet seipsum ut effectum; prius enim est effectus, quàm sit causa; hic præsupponit seipsum ut causam: ergo præsupponit seipsum ut effectum.

Secunda obiectio.

Obiicitur secundò. Raritas est causa caloris, & calor est causa raritatis; si duæ manus calidæ sint, mutuo conseruant calorem; imò si manus manum fricet, se mutuo calefaciunt.

Resp. raritatem nullo modo esse causam caloris, etiam eius qui fit per motum localem; sed esse tantum conditionem sine qua calor non fieret, vel non conseruaretur. Quod si darem, raritatem esse causam caloris, certè causa non esset caloris à quo producitur, sed alterius: sicut actus producit habitum, & producitur ab habitu, sed diuerso. Duo lapides frigidi collisione calefiunt, quia licet vnus lapis verè in alterum agat, non sunt tamen effectiue inuicem causæ; non enim vnus alterum producit, imò neque calor vnus producit in alio calorem, sed calorem in vtroque sola efficit collisio. Similiter duæ manus calidæ se mutuo fouent, quia duo calores coniuncti fortius resistunt frigido circumstanti: sed vnus calor non producit alium calorem in altera manu. Sic quando duæ manus frigidæ se mutuo fricant, vna non alteram calefacit, sed illo motu excitantur spiritus in vtraque manu.

Tertia obiectio.

Obiicitur tertio. Causæ morales sibi sunt mutuo causæ, quamuis causæ sint efficientes: ergo possunt etiam causæ physice se mutuo causare. Ut respondeatur argumento, videndum est paulò accuratiùs

§. II.

Virum possint causæ morales esse sibi mutuo causæ.

Conclusio negans.

Deo secundò, causas etiam morales non posse sibi esse inuicem causas, atque adeò implicare ut aliquid etiam moraliter causet suam causam.

A Ita communiùs docent Theologi tum prima secundæ, in tractatu de merito, tum 3. parte, dum agunt de causa meritoria vnionis hypostaticæ, ubi generale hoc eorum axioma est, quod *Principium meriti non cadit sub merito*. De quo satis accuratè dictum est in iis locis cum Vasque, de Lugo, & aliis communiùs, quibus repugnat Suarez tom. 1. in 3. partem, diff. 10. sect. 4.

Prima ratio.

Ratio est primò, quia causa moralis (ut probabam nuper) est vera causa efficiens, quæ necessariò supponitur existens absolute ante suum effectum, nequè satis est ut existat solùm in intentione: unde argumentor. Si causa moralis causeret suam causam, præsupponeret seipsam, æquè ac si physice causeret; præsupponit enim existere suam causam, & causam suæ causæ: si ergo ipsa est causa suæ causæ, præsupponit seipsam. Causa videlicet physica idèd non potest esse causa suæ causæ, quia præsupponitur existens ante suum effectum: sed causa moralis præsupponitur existens ante suum effectum: ergo causa moralis non potest causare suam causam.

Secunda ratio.

Secundò. Idèd certum est in fide, quod nemo potest mereri primam gratiam, quia illa est causa meriti, quod non potest esse causa moralis meriti à quo causatur: ergo nihil potest esse causa moralis suæ causæ. Ideo receptissimum apud omnes Theologos est illud axioma de principio meriti, quod non potest cadere sub merito, quia meritum est causa moralis præmij; idèd prius est naturâ & causalitate, prioritas enim naturæ prioritas est independentiæ, quia entitas causæ in eo priori iam consideratur independentè à suo effectui, id est habet suum esse sufficienter, quin illud accipiat ab effectui: ergo meritum in eo priori quo præcedit effectum, consideratur ut ab eo independentens: ergo non potest realiter pendere à præmio tanquam à causa, cum concipiatur existere antequam præmium existat: ergo nihil potest esse meritum respectu rei à qua dependet. Sed de hoc plura Theologi.

Obiicitur primò, rationes has nihil probare, quia causa moralis causet exequutionem rei altius, à qua proptè existente in intentione causatur.

Prima obiectio.

Resp. nullo modo sufficere ut causa moralis existat solùm in intentione antequam ponatur effectus, ut sæpè dixi, quia est causa effectiua; non enim id quod præmiantem mouet ad dandum præmium, est sola intentio boni operis, sed bonum opus existens in exequutione: ergo non potest causa moralis proptè existens in intentione, causare aliquem effectum, à quo causetur in exequutione; quia nulla causa moralis causet, si ante ipsam effectum non existat in exequutione.

Obiicitur secundò. Potest Princeps aliquis dare arma militi, quia præuidet illum bene vsurum armis ad victoriam; tunc autem victoria futura est causa meritoria armorum, arma verò sunt causa effectiua victoriæ.

Secunda obiectio.

Resp. negando victoriam, quæ pendet ab illis armis, posse causare meritorie largitionem illorum armorum, à quibus pendet; sed causare ad summum finaliter: potest videlicet Princeps dare arma militi, quia præuidet illum bene vsurum armis ad victoriam; sed ita ut victoria causa sit finalis largitionis armorum, non causa meritoria; quia nimirum ante largitionem armorum bonus eorum vsus, & victoria non sunt futura nisi conditionatè, idèd quæ non possunt causare meritorie, sed ad summum finaliter.